Anı (Hatıra)

Çalışma Kâğıdı · 30 Soru · Kolaydan Zora

Ad Soyad _____ Sınıf / No _____ Tarih _____

KONU ÖZETİ

- **Anı (hatıra):** Yazarın bizzat yaşadığı ya da tanık olduğu olayları, üzerinden zaman geçtikten sonra zaman, mekân ve kişi bağlamında anlattığı öğretici metin türüdür. Anlatım **birinci kişi** ağzından yapılır.
- Yazarın bakış açısıyla yazıldığı için yer yer **öznel** değerlendirmeler içerir. Edebiyatçıların kaleme aldığı anılar sanatsal özellikler de taşıyabilir.
- **Anı türleri:** Ele alınan temel unsura göre **olay merkezli** (bir olayı anlatan) ve **kişi merkezli** (bir kişiyi tanıtan) olmak üzere ikiye ayrılır.
- **Benzer türler:** Günlük olayların yaşandığı gün tarih atılarak yazılır; anı ise olaylardan yıllar sonra yazılabilir. Otobiyografi kişinin kendi hayatını bütünüyle anlatır; anı ise belli dönemlere, tanık olunan olaylara ve çevredeki kişilere odaklanır. Biyografi başkasının hayatını anlatır.
- **Tarihî değer ve ilk örnekler:** Anılar döneme tanıklık ettiği için tarihî kaynak olarak da kullanılır; ancak öznel olduğu için başka belgelerle karşılaştırılmalıdır. Dünyada ilk örnek Ksenefon'un **Anabasis**'idir. Türk edebiyatında **Göktürk Yazıtları** bazı yönleriyle anı özelliği taşır; 16. yüzyılda Babür Şah'ın **Babürname**'si önemli bir örnektir.

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1 Aşağıdaki cümlede boş bırakılan yeri uygun kavramla doldurunuz.
"Yazarın bizzat yaşadığı ya da tanık olduğu olayları, üzerinden zaman geçtikten sonra anlattığı yazılara ..... denir."

2 Anı türünde anlatım genellikle hangi kişi ağzından yapılır?

A) Üçüncü tekil kişi (o)
B) İkinci çoğul kişi (siz)
C) İkinci tekil kişi (sen)
D) Birinci tekil kişi (ben)
E) Üçüncü çoğul kişi (onlar)

3 Aşağıdaki ifadelerin başına doğru ise **D**, yanlış ise **Y** yazınız.
( ) Anıda anlatılan olaylar gerçekte yaşanmıştır.
( ) Anı, olayların yaşandığı gün tarih atılarak yazılır.
( ) Anılarda yazarın öznel değerlendirmeleri bulunabilir.
( ) Anı, kurmaca bir edebî türdür.

4 Metin türlerini açıklamalarıyla eşleştiriniz.
1. anı 2. günlük 3. biyografi 4. otobiyografi
a) Kişinin kendi hayatını bütünüyle anlattığı yazı
b) Yaşanmış ya da tanık olunan olayların yıllar sonra anlatıldığı yazı
c) Olayların yaşandığı gün tarih atılarak yazıldığı yazı
d) Bir kişinin hayatının başka biri tarafından anlatıldığı yazı

5 Dünya edebiyatında anı türünün ilk örneği olarak kabul edilen eser aşağıdakilerden hangisidir?
A) Anabasis (On Binlerin Dönüşü)
B) Zeytindağı
C) Babürname
D) Seyahatname
E) Kırk Yıl

6 16. yüzyılda Hindistan'da bir imparatorluk kuran hükümdarın kaleme aldığı ve anı türünün önemli örneklerinden sayılan eser aşağıdakilerden hangisidir?
A) Mor Salkımlı Ev B) Kırk Yıl C) Seyahatname D) Anabasis E) Babürname

7 "Lisede edebiyat öğretmenimiz Rıza Bey'i düşündükçe içim ısınır. Derse her gün aynı eski çantayla girer, çantasından kitap değil, hep bir şiir çıkarırdı. Sesini hiç yükseltmez, yaramazlık yapanı bakışlarıyla susturabilirdi. Bir gün kompozisyonumu sınıfa okuyup 'Bu çocuk yazar olacak.' demişti. Ben yazar olamadım belki ama o cümle, hayatım boyunca bana kendimi değerli hissettirdi."
Bu anı parçası, ele aldığı temel unsur bakımından hangi türdendir?
A) Olay merkezli anı B) Kişi merkezli anı C) Biyografi D) Gezi yazısı E) Günlük

8 Türk edebiyatında, MS 8. yüzyılda oluşturulan ve bazı yönleriyle anı türünün özelliklerini taşıyan ilk metin örneği sayılan eser hangisidir?

9 Aşağıdakilerden hangisi anı türünün özelliklerinden biri **değildir**?
A) Yazarın kişisel bakış açısı metne yansıyabilir.
B) Olaylar ve kişiler tamamen hayal ürünüdür.
C) Anlatım birinci kişi ağzından yapılır.
D) Yaşanmış ya da tanık olunan olaylar anlatılır.
E) Olaylar zaman, mekân ve kişi bağlamında aktarılır.

10 Anı ile hikâye arasındaki temel farkı bir cümleyle yazınız.

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 "Köyümüze elektriğin geldiği günü hiç unutmam. On yaşındaydım. Bütün köy, muhtarlığın önündeki direğin çevresinde toplanmıştı. Akşam ezanıyla birlikte ampuller bir anda yanınca kadınların sevinç çığlıkları, çocukların alkışları birbirine karıştı. Annem, gaz lambasını o gece son kez sildi ve rafın en üstüne kaldırdı. Aradan kırk yıl geçti; o lambayı hâlâ saklıyorum."
Bu anı parçası, ele aldığı temel unsur bakımından hangi türdendir?

A) Günlük B) Otobiyografi C) Biyografi D) Kişi merkezli anı E) Olay merkezli anı

12 "Köyümüze elektriğin geldiği günü hiç unutmam. On yaşındaydım. Bütün köy, muhtarlığın önündeki direğin çevresinde toplanmıştı. Akşam ezanıyla birlikte ampuller bir anda yanınca kadınların sevinç çığlıkları, çocukların alkışları birbirine karıştı. Annem, gaz lambasını o gece son kez sildi ve rafın en üstüne kaldırdı. Aradan kırk yıl geçti; o lambayı hâlâ saklıyorum."
Bu metnin anı türünde olduğunu gösteren en önemli özellik aşağıdakilerden hangisidir?

A) Anlatıcının yıllar önce yaşadığı gerçek bir olayı birinci kişi ağzından aktarması
B) Metinde bilimsel terimlerin yoğun olarak kullanılması
C) Bir eserin olumlu ve olumsuz yönlerinin değerlendirilmesi
D) Olayın yaşandığı gün tarih atılarak yazılması
E) Olağanüstü kişi ve olaylara yer verilmesi

13 Aşağıdaki ifadelerin başına doğru ise **D**, yanlış ise **Y** yazınız.
( ) Günlükte olaylar sıcağı sıcağına, anıda ise üzerinden zaman geçtikten sonra yazılır.
( ) Otobiyografi ile anı arasında hiçbir fark yoktur.
( ) Anı yazarı yalnızca kendi hayatını değil, tanık olduğu kişi ve olayları da anlatabilir.
( ) Anılar hiçbir zaman sanatsal özellik taşımaz.

14 Anı türündeki eserleri yazarlarıyla eşleştiriniz.
1. Kırk Yıl 2. Zeytindağı 3. Mor Salkımlı Ev 4. Babürname
a) Babür Şah b) Halide Edib Adıvar c) Halit Ziya Uşaklıgil d) Falih Rıfkı Atay

15 Anılar tarihî bir kaynak olarak kullanılırken aşağıdakilerden hangisi nedeniyle dikkatli olunmalıdır?

A) Zaman ve mekân bilgisi vermeleri
B) Gerçek olayları anlatmaları
C) Birinci kişi ağzından yazılmaları
D) Yazarın bakış açısını ve öznel değerlendirmelerini içermesi
E) Dönemin insanlarını tanıtmaları

16 "Lisede edebiyat öğretmenimiz Rıza Bey'i düşündükçe içim ısınır. Derse her gün aynı eski çantayla girer, çantasından kitap değil, hep bir şiir çıkarırdı. Sesini hiç yükseltmez, yaramazlık yapanı bakışlarıyla susturabilirdi. Bir gün kompozisyonumu sınıfa okuyup 'Bu çocuk yazar olacak.' demişti. Ben yazar olamadım belki ama o cümle, hayatım boyunca bana kendimi değerli hissettirdi."
Bu parçadaki cümlelerden hangisi anlatıcının **öznel** duygusunu en açık biçimde yansıtır?

A) "Sesini hiç yükseltmez"
B) "Bir gün kompozisyonumu sınıfa okuyup"
C) "çantasından kitap değil, hep bir şiir çıkarırdı"
D) "Lisede edebiyat öğretmenimiz Rıza Bey'i düşündükçe içim ısınır."
E) "Derse her gün aynı eski çantayla girer"

17 İlkokula başladığınız ilk günü anlatan bir anının giriş bölümü olabilecek iki cümle yazınız. Cümlelerinizde zaman ve mekân bilgisine yer veriniz.

18 Anıyı otobiyografiden ayıran özellik aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

A) Otobiyografi, olayların yaşandığı gün yazılır.
B) Anı kurmacadır, otobiyografi gerçektir.
C) Anı üçüncü kişi ağzından, otobiyografi birinci kişi ağzından yazılır.
D) Anıda zaman ve mekân belirtilmez.
E) Anı, yazarın hayatının tamamını değil; belli dönemlerini, tanık olduğu olayları ve çevresindeki kişileri anlatır.

19 Anı ile gezi yazısının ortak özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yazarın yaşadıklarını ve izlenimlerini birinci kişi ağzından aktarması
B) Tiyatro sahnesinde canlandırılmak üzere yazılması
C) Olay ve kişilerin tamamen hayal ürünü olması
D) Olayların yaşandığı gün tarih atılarak yazılması
E) Yalnızca uzak ülkelerin anlatılması

20 "Köyümüze elektriğin geldiği günü hiç unutmam. On yaşındaydım. Bütün köy, muhtarlığın önündeki direğin çevresinde toplanmıştı. Akşam ezanıyla birlikte ampuller bir anda yanınca kadınların sevinç çığlıkları, çocukların alkışları birbirine karıştı. Annem, gaz lambasını o gece son kez sildi ve rafın en üstüne kaldırdı. Aradan kırk yıl geçti; o lambayı hâlâ saklıyorum."
Bu anı parçasında aşağıdakilerden hangisine **değinilmemiştir**?

A) Olayın günün hangi vaktinde gerçekleştiğine
B) Köy halkının sevincine
C) Elektriğin köye hangi yıl geldiğine
D) Gaz lambasının akıbetine
E) Anlatıcının o gün kaç yaşında olduğuna

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 "Bir savaşı tarih kitaplarından okuduğumuzda tarihleri, cepheleri ve sonuçları öğreniriz. Oysa o savaşı yaşamış bir askerin anısını okuduğumuzda soğuk bir siperde bölüşülen son lokmayı, eve yazılamamış bir mektubu, bir arkadaşın yitirilişini öğreniriz. Anılar, tarihin rakamlarla anlatamadığı insan hikâyesini tamamlar."
Bu parçadan aşağıdakilerin hangisine **ulaşılamaz**?

A) Anılar, olayların insan boyutunu gösterir.
B) Anılar, tarih kitaplarından daha güvenilir bilgiler içerir.
C) Anılar tarih bilgisini tamamlayıcı bir işlev görür.
D) Anılar okura yaşanmışlığın duygusal yönünü aktarır.
E) Tarih kitapları olayları daha genel bir çerçevede ele alır.

22 (I) 1987 kışında şehrimize öyle bir kar yağdı ki okullar tam bir hafta tatil edildi. (II) Babamla birlikte sabahları kapının önündeki karı kürerdik. (III) Kar, su döngüsünde bulutlardaki su damlacıklarının donmasıyla oluşur. (IV) Öğleden sonraları mahallenin bütün çocukları yokuşta kızak kayardı. (V) O hafta, çocukluğumun en mutlu günleri olarak aklımda kaldı.
Bu anı parçasında numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

23 "Lisede edebiyat öğretmenimiz Rıza Bey'i düşündükçe içim ısınır. Derse her gün aynı eski çantayla girer, çantasından kitap değil, hep bir şiir çıkarırdı. Sesini hiç yükseltmez, yaramazlık yapanı bakışlarıyla susturabilirdi. Bir gün kompozisyonumu sınıfa okuyup 'Bu çocuk yazar olacak.' demişti. Ben yazar olamadım belki ama o cümle, hayatım boyunca bana kendimi değerli hissettirdi."
Bu parça ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangileri doğrudur?
I. Anlatım birinci kişi ağzından yapılmıştır.
II. Kişi merkezli bir anıdır.
III. Olay ve kişiler kurmacadır.

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II D) II ve III E) I, II ve III

24 "Anı yazarı, geçmişe dönüp bakarken aslında bugünkü gözleriyle bakar. - - - - Bu yüzden aynı olayı yaşamış iki kişinin anıları, birbirinden oldukça farklı olabilir."
Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) Anılar genellikle kısa metinlerdir.
B) Olayları seçerken, yorumlarken ve anlatırken kendi duygu ve düşüncelerinden sıyrılamaz.
C) Anılar, günlüklerden daha çok okunur.
D) Her anı mutlaka bir fotoğrafla desteklenmelidir.
E) Anı yazarları eserlerini çoğunlukla yaşlılıkta yayımlar.

25 **1. Metin:** "3 Ekim 2024, Perşembe. Bugün okulumuzun bahçesine yirmi fidan diktik. Ellerim çamur içinde kaldı ama çok eğlendim."
2. Metin: "Lisenin ilk yılıydı. Bir ekim sabahı okul bahçesine fidan dikmiştik. Bugün o fidanlar gölgesinde öğrencilerin oturduğu koca ağaçlar oldu; ben de her geçişimde o sabahı hatırlarım."
Bu metinlerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) 1. metin günlük, 2. metin anı türüne örnektir.
B) İki metin de kurmacadır.
C) İki metin de biyografi türüne örnektir.
D) 1. metin anı, 2. metin günlük türüne örnektir.
E) 2. metinde olay yaşandığı gün yazılmıştır.

26 "Köyümüze elektriğin geldiği günü hiç unutmam. On yaşındaydım. Bütün köy, muhtarlığın önündeki direğin çevresinde toplanmıştı. Akşam ezanıyla birlikte ampuller bir anda yanınca kadınların sevinç çığlıkları, çocukların alkışları birbirine karıştı. Annem, gaz lambasını o gece son kez sildi ve rafın en üstüne kaldırdı. Aradan kırk yıl geçti; o lambayı hâlâ saklıyorum."
Bu parçadan anlatıcıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi **çıkarılamaz**?

A) O gün çocuk yaşta olduğu
B) Geçmişine ait bir eşyayı sakladığı
C) Köyünden hiç ayrılmadığı
D) Olayın üzerinden uzun zaman geçtiği
E) O günü unutulmaz bir olay olarak gördüğü

27 "Edebiyatçıların yazdığı anılar, yalnızca bir döneme tanıklık etmekle kalmaz; aynı zamanda birer sanat eseri gibi okunur. Bu metinlerde betimlemeler canlıdır, kişiler bir roman kahramanı kadar ayrıntılı çizilir, dil özenle işlenir. Okur, tarihî bir bilgiyi öğrenirken edebî bir tat da alır."
Bu parçada anılarla ilgili vurgulanan özellik aşağıdakilerden hangisidir?

A) Anıların yalnızca tarihçiler için yazılması
B) Edebiyatçıların anı yazmaktan kaçınması
C) Anılarda betimlemeye hiç yer verilmemesi
D) Edebiyatçıların anılarının, belge değerinin yanında sanatsal bir değer de taşıması
E) Anıların roman türünden ayırt edilemeyecek kadar kurmaca olması

28 Dedesiyle ilgili bir anısını yazan bir öğrenci, anısını bir yargıyla bağlamak istiyor.
Aşağıdakilerden hangisi bu anının **sonuç cümlesi** olmaya en uygundur?

A) Ayrıca istasyonun hemen yanında küçük bir fırın vardı.
B) Tren gecikmişti, bekleme salonunda oturup çay içtik.
C) Çünkü dedem o gün başka bir şehre taşınacaktı.
D) Bir yaz sabahı dedemle birlikte istasyona gittik.
E) O günden sonra ne zaman bir tren düdüğü duysam, dedemin peronda sallanan eli gelir gözlerimin önüne.

29 Anı öğretici bir metin türüdür; buna rağmen anılarda öznel değerlendirmelerin bulunmasının nedenini açıklayınız.

30 Aşağıdaki metin parçalarından hangisi **anı** türüne örnek değildir?

A) "Ressam Nuri Bey 1902'de doğdu. Gençliğinde Paris'te eğitim aldı, yurda dönünce öğretmenlik yaptı. 1950'de hayatını kaybetti."
B) "Üniversiteye başladığım yıl İstanbul'a ilk kez geldiğimde, vapurdan gördüğüm manzara karşısında dilim tutulmuştu."
C) "Askerliğimi yaptığım o küçük sınır kasabasında, bir kış gecesi köylülerle birlikte kurda karşı nöbet tuttuğumuzu unutmam."
D) "Babamın dükkânında geçirdiğim yaz tatillerini hatırladıkça hâlâ talaş kokusu gelir burnuma."
E) "Dedemle çıktığımız ilk balık avında ben hiç balık tutamamıştım ama o gün öğrendiğim sabır hâlâ benimle."

Takıldığın soruyu işaretle, konu özetine tekrar göz at. Başarılar!
Diğer konuların çalışma kâğıtları ve deneme sınavları: **maarifpdf.com.tr**